بسم الله الرحمن الرحيم

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin "Fıkhî" Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Afganistan'da Meşhur Duyani ve Nısfaki Anlaşmalarının Hükmü

Abdulcemil Kâmia'ya

Soru:

Esselamu Aleykum…

Celil Şeyhimiz, bizim Afganistan'da sıhhatini bilmediğiz ve gerçekten çok yaygın olan bir muamele var ve formülü de şu şekildedir: Fakir birisi bir yaşında veya on aylık olan bir buzağıyı alıp onu bir yıl veya iki yıl bakıyor. Şayet buzağı dişi ise ve hamile kalıp doğurursa fakir olan kişi onun buzağısını ve sütünü alıyor ve ineği de ya sahibine teslim ediyor, ya da doğurmadan önce yarı yarıya satıyorlar. Şayet erkekse ya yarı yarıya satıyorlar ya da ellerinde tutuyorlar ve menfatini yarı yarıya paylaşıyorlar. Birinci şekli Duyani olarak adlandırılmakta, ikinci şekli de Nısfaki olarak adlandırılmaktadır. Bu anlaşma fasit mi yoksa sahih midir?

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

İslam'da icarın şartlarından biri de **bahsi geçtiğinde ücretin bilinmesi ve meçhul olmaması gerekir**. Zira İktisat Nizamı Kitabı'nın "işin ücreti" bölümünde şöyle geçmektedir: Sayfa 91: (İcare malının, görülür bir şekilde ve bilinmezliği ortadan kaldıracak bir vasıfla bilinmesi şarttır. Çünkü Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: إذا استأجر أحدكم أجيراً فليعلمه أجره "**Sizden biriniz bir kimseyi ücretle tuttuğu zaman ona vereceği ücreti bildirsin.**" İcare (kiralama) bedelinin nakit (para) olması caiz olduğu gibi nakit olmaması da caizdir, mal olması caiz olduğu gibi menfaat olması da caizdir. Malum (bilinen) olması şartı ile fiyat olabilecek her şey caiz olduğu gibi herhangi bir bedel (karşılık) olması da caizdir. Şayet meçhul olursa sahih olmaz. Bu nedenle şayet bir ırgat ekinin bilinmeyen bir kısmı için kiralanırsa, meçhul olduğundan dolayı sahih değildir. Bunun aksine şayet bir ölçek veya yarım kilelik ölçek karşılığında kiralanırsa sahih olur. Bir işçinin yiyeceği ve giyeceği karşılığında kiralanması veya yiyeceği ve giyeceği ile birlikte ona ücret verilmesi caizdir. Çünkü süt emziren kadın için de caizdir. Allahu Teala şöyle buyurmuştur: وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ "**Onların (emziren kadın) yiyeceklerini ve giyeceklerini marufa göre (meşru bir şekilde) temin etmek babaya aittir.**" [Bakara-233] Dolayısıyla çocukları emzirmelerinden dolayı onlar için nafaka ve giyecek belirlemiştir. Şayet süt emzirmede caiz olursa onun dışındaki hususlarda da caiz olur. Çünkü hepsi icaredir. Zira süt emzirme, icare meselelerinden bir meseledir.)

Velhasılı bahsi geçtiğinde ücretin bilinmezliği ortadan kalkacak bir şekilde biliniyor olması gerekir ki bir anlaşmazlık olmadan yerine getirilebilsin. Çünkü anlaşmaların tamamında asıl olan, insanlar arasındaki anlaşmazlıkların ortadan kalkmasıdır. Bu nedenle Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şu kavlinden dolayı ücretin biliniyor olması şarttır: استأجر أحدكم أجيراً فليعلمه أجره "**Sizden biriniz bir kimseyi ücretle**

tuttuğu zaman ona vereceği ücreti bildirsin.” [Derâkutni İbn Mesud’tan rivayet etti.] Ahmed Ebi Said’ten şunu rivayet etmiştir: أن النبي صلى الله عليه وسلم نهى عن استئجار الأجير حتى يتبين له أجره “**Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ücreti kendisine açıklanıncaya kadar işçi çalıştırmaktan (kiralamaktan) nehyetti.**” Ancak şayet ücret belli değilse ve icare sözleşmesi de yapılmışsa sahih olur ve icarenin miktarında ihtilafın olması durumunda ecr-i misile (piyasa değerine) dönülür… Söz konusu meselenin tamamı İktisat Nizamı’nın icare bölümünde geçmektedir. Oradan istifade edilebilir.

Bunların ışığında sorunuz anladığım kadarıyla şu şekildedir:

Bir yaşında veya on aylık olan bir buzağıyı alıp ardından ona bir yıl veya iki yıl bakan fakir kişinin ücreti şu şekilde oluyor:

** Aldığı buzağı dişiyse ve inek oluncaya kadar ona bakmışsa bu durumda şu şekilde oluyor:

a- Yetiştirme döneminde doğurmuşsa, doğan ve sütü onun oluyor, sonra inek sahibine teslim ediliyor…

b- Ya da doğumdan önce satılması halinde, o süre içindeki yetiştirme bedeli olarak onun ücretinin yarısını alıyor.

** Yetiştirmek ve bakmak için almış olduğu buzağı erkekse, bir veya iki yıl büyüttükten sonra onun ücreti şu şekilde oluyor:

c- Onu satıyorlar ve parasını aralarında yarı yarıya paylaşıyorlar.

d- Ya da ellerinde tutuyorlar ve menfatini yarı yarıya paylaşıyorlar.

Şayet yukarıdaki anladıklarım doğruysa bu durumda şerî hüküm, ücretin bilinmesine, meçhul olmamasına, bakım ve yetiştirme süresinin de aynı şekilde sınırlanmış ve belirli olmasına bağlıdır ve cevap aşağıdaki şekildedir:

- “a” maddesindeki anlaşma caiz değildir. Çünkü ücret, dişi ineğin (hamile olup) taşıdığı şeydir ve bu meçhuldür…

- “b” maddesinde ücret bilinmektedir. Çünkü ücret, kararlaştırılan süre içinde satıldığında ineğin fiyatının yarısı olup bu caiz olur.

- “c” maddesinde ücret, kararlaştırılan süre içinde satıldığında buzağının fiyatının yarısı olup bu da caizdir.

- “d” maddesine gelince; caiz olması için açık bir şekilde bilinmesi amacıyla eşit olarak paylaşılan menfaatin belirtilmesi gerekir. Şayet bilinmiyorsa, caiz olmaz.

Kardeşiniz **H. 03 Cumade's Sâni 1438**

Ata İbn Halil Ebu Raşta **M. 02/03/2017**

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3782/